

Pere Duran Farell, que va morir el passat 11 de juliol a Barcelona, en una fotografia de 1994. Actualment era president de la Fundació Catalana de Gas i del Consell Assessor per al Desenvolupament Sostenible, de la Generalitat de Catalunya.

Pere Duran Farell o l'art del diàleg

Les entrevistes a Pere Duran Farell (Caldes de Montbui, 1921-Barcelona, 1999) revelaven la seva passió per la política i la cultura. Com aquesta que reproduïm, situada al maig del 94, publicada a EL TEMPS quan Duran acabava de deixar la presidència del MNAC.

La manca de temps és l'única explicació de la seva sortida del Museu Nacional d'Art de Catalunya (MNAC), aquest desembre?

—Precisament perquè no s'interpretés que tenia algun problema amb el MNAC vaig deixar simultàniament altres càrrecs representatius de tipus social. Vull que quedi ben clar: vaig deixar-ho perquè no tenia temps i encara no en tinc.

—Tant l'angoixava aquesta manca de temps?

—Es un problema d'angoixa i de consciència. Jo veia que s'havien de fer una colla de coses que exigien un temps. Veia clar el que s'havia de fer, i que no podia fer-ho perquè no tenia temps. Al Museu mateix hi podia donar un altre impuls, però en el moment que tu creus que les coses s'haurien de fer d'una manera determinada, només tens dret a dir-ho si tens capacitat de fer-les. Per això me'n vaig anar: per un creixent problema

de consciència. Si jo no deixava pas a un altre, jo impediria que les institucions, que eren en gran mesura responsables del MNAC, fessin allò que havien de fer.

—Com a president del MNAC, va ser impossible de convèncer els polítics que hi aportessin més fons?

—Si per exemple ens deixessin només un sol avió de l'exèrcit espanyol, que val set o vuit mil milions de pessetes, podríem fer perfectament el MNAC. És un problema d'inèrcia política.

—Que no ha canviat.

—Això és així. Tot i que jo no me n'he anat per aquest motiu, és evident que aquest país dedica massa pocs fons al fet cultural. I no hi ha possibilitats d'establir un política sòlida en aquest terreny sense augmentar-ne la dotació pressupostària.

—Intervenir, com a ciutadà, en cultura continua essent complicat en aquest país?

—Aquest país té un dèficit de dedicació a la cultura. Ja ho he dit abans però cal insistir que aquest és un defecte propi dels països occidentals, que ens hem pensat que els afers de l'esperit podien ser substituïts pel consum material de coses. Al nostre entorn no es dediquen prou recursos a l'esperit cultural, que és allò que pot sostenir, justificar i legitimar el desenvolupament material dels nostres països. Sóc molt crític en aquest aspecte.

—*El Museu Nacional d'Art de Catalunya semblava el seu gran amor.*

—Sí, que me l'estimava. Quan un entra en algun lloc, i hi entra de debò, com en el MNAC, el Consell Social de la UPC, el Club de Roma, ho fa perquè són temes molt interessants i els acaba estimant. Però precisament perquè aquest amor, aquesta estimació que hi tens, no es pot satisfer, tens l'obligació de reconèixer que fas mal al que estimes. I te n'has d'anar. No hi ha cap més raó per a explicar la meva marxa del MNAC. I que consti que m'ha costat molt d'anar-me'n, perquè és d'aquelles coses que realment té transcendència per al país... Jo ja sóc una persona molt gran. Tinc setanta-tres anys i vaig fer aquest acte aparentment contra natura d'anar-me'n de tot el que sembla que hauria hagut de guardar i no anar-me'n de tot el que hauria hagut de deixar. El que he sentit és anar-me'n de coses que formen part de la vida real, de l'última etapa de la vida d'una persona. Jo he estat executiu de moltes empreses públiques i privades, fins als volts de 1985, per entrar en un món més de l'intel·lecte, de l'esperit, de l'art, que és una tasca apassionant en l'última etapa de la vida d'una persona.

—*Per fer una vida més tranquil·la?*

—Quan ja m'arriba aquest projecte de Gas Natural i em diuen que m'hi integri, la primavera del 1991, per a mi, sentimentalment, va ser irresistible. Feia molts anys que ja havia intentat un projecte d'aquest tipus amb Catalana de Gas. Mai no ho havia pogut aconseguir. En aquest moment jo veia que amb mitjans nous, amb l'ajuda de tothom i no amb el boicot de molts, ara seria possible. I vaig dir que sí.

—*Penedit.*

—Gens. Ha anat molt millor que no em pensava, però, en contrapartida, la meua dedicació ha estat superior a la que jo mateix esperava. El temps no dona més de si. He deixat grans amics a la Universitat Politècnica de Catalunya, que ha tingut l'amabilitat de concedir-me la primera medalla d'or de la UPC en un acte absolutament emotiu. També sóc el president honorari del Club de Roma, el president honora-

ri de la Fundació Cerdà. A tot arreu, hi he deixat el cor.

—*Però, tot i posar-hi el cor, també deia, en aquesta revista, l'any 1989, que "la humanitat, com a espècie animal, si vol garantir-se el futur haurà d'inventar-se un mecanisme en virtut del qual no hi hagi cínics al seu si".*

—Això és evident. Un cínic ho pot fer malbé tot.

—*Això, ho sap per experiència?*

—No, perquè la humanitat encara aguanta. Encara no hem trobat cap cínic que ens suprimeixi. (...)

—*Parlem d'un cas que coneix bé. Algèria no pre-disposa justament a l'optimisme.*

—Estic molt tranquil.

—*Els periodistes no opinen com vostè.*

—Parlem del gas?

—*I d'Algèria.*

—A l'Algèria pròpiament dita, no sé què hi pot passar. Però fins i tot en el cas que esclatés una guerra civil, els combatents necessiten diners per a fer-se la guerra. Jo tinc una experiència personal sobre els conflictes al Nord d'Àfrica. Quan el senyor Gaddafi pren el poder a Líbia, expulsa els americans, però, a nosaltres, no ens passa res i el compliment del contracte entre Líbia i nosaltres ha estat modèlic. I continua essent el gas més barat que rep Espanya. El problema, per exemple, és més greu en el gasoducte que ve de Rússia. Per arribar a Europa passa per zones on hi ha un buit absolut. Quan algú talla el gas, no es pot saber qui ha estat. És molt millor de tractar amb algú que necessita vendre que no pas amb un fantasma

—*Continua essent optimista, doncs.*

—Quin remei! El Nord d'Àfrica està predestinat de moment a tenir problemes d'integrisme. Són països que no poden mantenir un sistema tan car com la democràcia. Ara mateix al Nord d'Àfrica hi ha una mit-

jana de sis fills per dona; aquí estem a una mitjana d'un. I el nostre PIB està en una relació de deu a un respecte al Magrib. Això ha de ser inestable. Llavors cal inventar un sistema perquè, malgrat aquest nivell, ningú no es mori de gana. Això facilita l'integrisme.

—*Gas Natural, doncs, no haurà de patir gens?*

—Gas Natural té salut econòmica, financera i d'imatge. Funciona i funcionarà molt bé.

—*Com s'explica un èxit tan absolut?*

—S'ha aconseguit un projecte engrescador, que motiva els equips humans que l'han de dur a terme. El gas natural és una energia de moda, Espanya va molt retardada en la utilització del gas natural. Això fa que hi hagi uns mercats immensos respecte al que és nor-

"Aquest país té un dèficit de dedicació a la cultura. Ja ho he dit abans, però cal insistir que aquest és un defecte propi dels països occidentals, que ens hem pensat que els afers de l'esperit podien ser substituïts pel consum material de coses."

ARXIU / CARMÉ PUÉRTOLAS

mal als mercats del món occidental. Hem sortit de Catalunya, som a tot l'estat, a l'Argentina, on venem més gas que a Espanya sencera.

—*Tot el dia amb avió?*

—S'ha ser en cada moment on hem de ser. Amb carro, bicicleta o a peu. No es pot planificar.

—*Com a bon coneixedor del medi, el Madrid que ha trepitjat aquests darrers mesos és un Madrid trasbalsat?*

—Trasbalsat en quin sentit?

—*Una certa sensació de final de règim?*

—Contràriament al que diu tothom, jo sóc optimista sobre l'actual moment. Hi ha un fet palpable: a determinats estrats d'aquesta societat, bastant superiors, els ha agafat de començar a sentenciar que tot se'n va en orris i que això és un desastre. I em sembla que no és veritat. Hi ha un test real que és el país; i es veu amb Gas Natural: tenim un creixement important del consum de gas per a la indústria en relació amb l'any passat. Això no és notícia, perquè és una bona notícia. Tots els indicadors de l'economia són positius, malgrat la corrupció i tot aquest ambient que s'ha generat al seu voltant.

—*No sembla pas un problema menor.*

—El problema és greu, en si. Hi ha coses més importants per al país que no un senyor de la Guàrdia Civil i un senyor del Banc d'Espanya ben embolicats... Jo coneixia molt en Josep Pla, i un dia li vaig preguntar: "Vostè què creu que necessita un país per a ser absolutament sòlid". "Miri —em va contestar—, hi ha dos puntals: la moneda i la Guàrdia Civil" —les dues institucions que en aquests moments passen més problemes. La frase fa molt bonic, però el país val més que aquesta frase. Si agafes algú normal, que treballa, i li preguntes sobre això d'en Rubio, et dirà que li sona, però, de fet, la gent no en sap res. La gent és molt més serena que nosaltres, que estem tan obsessionats per si hi ha corrupció o no n'hi ha. Deixem-nos estar de corrupcions. El problema d'aquest país és el problema de tots els països occidentals. Ens trobem en una crisi general del sistema, de la societat del benestar. Aquest país té totes les possibilitats de funcionar bé. Hi ha un acte històric de responsabilitat política, que és l'acord González-Pujol.

—*Un acord difícil en un moment que es troba limitat...*

—Com que limitat? Qui ho diu?

—*Hi ha una cosa que és l'opinió pública.*

—La premsa moltes vegades no representa massa bé el país.

—*Però fa força mal al govern.*

—Per més que la premsa faci mal, el país és sa. I el govern governa. Comencem a dir-ho. Si sabem administrar amb dignitat el que passa, que és molt menys important que no diuen els diaris, aquest país se'n sortirà beneficiat, d'haver passat aquesta "mala estona". Però el gran actiu que en aquest moment té el país és que el nacionalisme català, unit a Felipe González, representant del socialisme espanyol, garanteix la governabilitat d'un govern que, a més, governa, que ha fet la reforma laboral, que ha fet la devaluació monetària, etc. Quin govern de dretes o d'esquerres gosa fer això sense una convulsió tremenda? Llavors, perquè diem que no governa? Malgrat el que diuen, aquest és el govern més fort des que hi ha democràcia, perquè fa una reforma que cap govern no s'havia atrevit a fer.

—*No li sembla curiós que el catalanisme només aconsegueixi una penetració important en el govern espanyol quan està en minoria, com en l'època Suárez?*

—A mi, les imatges dels precedents històrics no m'agraden gaire, perquè les coses no es poden extrapolar linealment. Vegem què passa en aquest moment. Deixem-nos estar de Suárez i companyia. És història. Serveix per a saber què va passar, ser més cultes. Què passa en aquest moment? La conjuntura és suficientment greu perquè es produeixi un fet insòlit en la història espanyola, com és l'acord govern central-Generalitat. I això pot ser l'origen d'una entesa bàsica entre el govern central i el nacionalisme català que permeti d'iniciar el primer pas cap a una vertebració d'Espanya basada en un autèntic respecte a la diversitat.

—*Pel que veig no seria gaire partidari d'unes eleccions anticipades, si el PSOE perdia les europees.*

—Felipe González no convocarà eleccions anticipades per un sentit

de responsabilitat. Sóc amic de Felipe González i de Jordi Pujol i tots dos porten aquesta situació d'una forma admirable que es pot dir a tot arreu. Jo assumeixo absolutament, com a ciutadà, l'actitud política que es personalitza en ells dos: no per aguantar un partit al govern, sinó per fer que el govern mani.

—*En el camp polític no s'ha demostrat que aquest acord hagi estat gaire útil a Catalunya.*

—A veure. Tinguem cura d'una cosa fonamental: el ritme de la història.

—*Últimament va molt accelerat.*

—Exacte. Per tant, no tiguem més pressa de la que es pugui tenir en cada moment de la història. Catalunya pot tenir un error, per voler anar més de pressa que el ritme que ens imposa la història. El món tendeix a reconèixer realitats culturals i nacionals. Sense que

"No tinguem més pressa de la que es pugui tenir en cada moment de la història. Catalunya pot tenir un error, per voler anar més de pressa que el ritme que ens imposa la història. El món tendeix a reconèixer realitats culturals i nacionals."

ARXIU / CARME PUERTOLAS

nosaltres hi fem res. El moment és favorable al que volem els nacionalistes catalans, i jo em sento profundament nacionalista català. No podem desaproveitar-ho. I hem d'integrar el nacionalisme català i el nacionalisme espanyol per fer-los vàlids en aquesta nova escala que és el planeta. No ens hem d'entretenir confrontant-nos i matant-nos com a Iugoslàvia.

ARXIU / CARME PUÉRTOLAS

—...
—Entre més coses, és clar. El nacionalisme català ha passat moments dolents i hem acabat més d'una vegada a la presó conduïts per un guàrdia civil. Doncs bé, han passat moltes coses. L'altre dia la Guàrdia Civil tocava "Els Segadors" i el van anunciar com l'himne nacional de Catalunya. Això vol dir que passen coses.

—L'empresariat català se sent igualment content d'aquest encaix CiU-PSOE.

—Aquest encaix no s'acabarà. La història és implacable. (...)

—Per què no es va decidir a entrar en política?

—Per dues vegades en el període de Franco em van proposar de ser ministre, el 1970 i el 1974. Jo penso que, política, se'n pot fer des de tot arreu. A fi de comptes, és una actitud de servei. I això es pot fer des de llocs de responsabilitat empresarial. Però la política professional, la trobo excessivament cruel.

—I, a més, vostè odia Maquiavel.

—La política exigeix coses que jo no em veig capaç de fer.

—Aleshores, li agrada que l'anomenin mitjancer?

—No, a mi m'agrada de col·laborar a lubricar situacions dures, a ser portador d'actituds d'entesa. Finalment, la pau és sempre millor que no la confrontació, que acaba essent nefasta, tant per a qui guanya com per a qui perd. En la vida s'han d'obtenir resultats, mai victòries. La victòria, sobretot en països llatins, es paga cara.

Culte, inquiet i polifacètic.
Pere Duran era també un gran aficionat a la botànica i a l'arqueologia.

Oriol Malló

• MÍNIMA ENTRADA • HIPOTECA fins a 20 anys

PORT SAPLAYA

• VIVENDES de 2 i 3 DORMITORIS amb 2 BANYS i TERRASSA DAVANT LA MAR • ÀTICS AMB SOLÀRIUM PRIVAT • VIVENDES EN PLANTA BAIXA amb GRAN TERRASSA • BAIXOS COMERCIALS • PLACES DE GARATGE

INFORMACIÓ I VENDES: Autopista València-Puçol, km 4,5 (eixida 2). Tels.: 96 356 10 23 i 96 371 36 11. De 10 a 2 h i de 4 a 8 h vesprada (també dissabtes, diumenges i festius)